

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-236-4-27>

**THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR IS THROUGH THE PRISM
OF RELIGIOUS UNDERSTANDING**

**РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКА ВІЙНА ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ
РЕЛІГІСЗНАВЧОГО ОСМИСЛЕННЯ**

Spys O. A.

*Candidate of Philosophical Sciences,
Associate Professor at the Department
of Philosophy and History of Science
and Technology
State University of Infrastructure and
Technologies
Kyiv, Ukraine*

Спис О. А.

*кандидат філософських наук,
доцент,
доцент кафедри філософії
та історії науки і техніки
Державний університет
інфраструктури і технологій
м. Київ, Україна*

Трохи більше, ніж через півтора місяця російсько-української війни 2022 р. міністр закордонних справ Д. Кулеба, закликаючи науковців дослідити причини звірств росіян, написав: «Буча сталася не за один день. Протягом багатьох років російські політичні еліти та пропаганда розпалювали ненависть, дегуманізували українців, плекали російську «вищість» та закладали ґрунт для цих звірств» [4].

У трагедії російсько-української війни багато учасників. Це і окремі особистості, і країни, і суспільні інституції. Вирощений «колективний путін» – це результат руйнування Університетом, ЗМІ і Церквою як в Росії, так і в західноєвропейському суспільстві «класичних опозицій: «добро-зло», «істина-брехня», «прекрасне-потворне», – про які писав філософ С. Чаплигін [6]. І хоча Церкву й не можна віднести до земного утворення, проте до певного часу вона покликана зберігати світ від зла, бути найвищим моральним авторитетом і голосом Бога. Але церква в Росії не застосувала ніякі практичні кроки, які б змогли змінити суспільну думку. Російське православ'я, виражене РПЦ, через зрощення з владою не тільки зовсім втратило здатність «засолювати» суспільство, а більше того – стало слухняною структурою, керованою державною політикою руйнації і смерті. Псевдохристиянство – християнство без Бога, привело Росію до зла у чистому вигляді. «Бачити світ у вогні» – символ віри «руського міра». [1]. Російська православна церква – це імітація християнства. Невігластво, відсутність критичного

мислення ввело вірних у літургійний сон, якими стало легко маніпулювати.

Російсько-українська війна виявила «духовний градус» і очільників найбільших протестантських союзів в Росії. Керівництво російських церков, на відміну від українських, упродовж 30 років після розвалу СРСР, не мали такої мужності, щоб відстоювати свободу і правду як ключові принципи евангельської етики, про які українські протестанти дуже ревнували, долучаючись до політичної боротьби у двох Революціях. На відміну від українського протестантського проводу, російські керівники Союзів і Об'єднань виявилися настільки «затягнуті» в орбіту політичної гри, зорієнтованими на політичні кола, що втратили здатність розрізнити правду від обману, добра від зла, так і не проявили підтримку своїм українським братам. Близькість до політичної еліти спонукали голову російського об'єднаного союзу християн віри евангельської (п'ятидесятників) Сергія Ряховського 29 березня на круглому столі в Держдумі РФ чітко заявити свою позицію щодо російсько-української війни, висловившись: «...іншої можливості захистити правду у нас немає» [2]. Голова російського союзу евангельських християн-баптистів Петро Міцкевич, разом з делегатами XXXVI з'їзду РС ЄХБ, 19-20 травня, коли їх співвітчизники в окупованій Балаклєї кидали до підвалу пастора церкви Олександра Салфетнікова і три доби, катуючи, допитували, надіслав путіну звернення з побажанням «міцного здоров'я і мудрості для багатьох звершень на благо Росії і всього світу» [7].

Деякі керівники церковних спільнот категорично відмовилися «давати біблійну та моральну оцінку воєнним злочинам російської армії» [3]. «Страусину» позицію, як її назвав богослов Р. Соловій [5], висловив і пастор зі світовим ім'ям Рік Ренер, який вже декілька десятиліть є пастором церков «Добра звістка» в Москві і в Києві. Він прямо заявив, що стосовно конфліктних ситуацій, які є у світі, виступати не буде і російсько-українська війна не є винятком.

Свою справжню сутність під час війни проявила і Українська Православна Церква (УПЦ), очільником якої є митрополит Онуфрій. Ця організація не тільки не визнала Росію країною-агресором і не засудила патріарха РПЦ Кіріла за підтримку війни в Україні, але надала свої церковні катедри для пропаганди «руського міра», а монастирі і церковні споруди – для російської зброї.

Російсько-українська війна «зняла маски» як з релігійних організацій, так і окремих їх лідерів і західного християнського світу. Західне християнство, яке упродовж всієї історії відрізнялося від

східного критичним мисленням, на початку війни, було налаштоване надзвичайно пацифістично [9]. І тільки з часом, як зазначив завідувач кафедри політичних наук Українського Католицького Університету доктор Юрій Підлісний, «приходили до розуміння того, що ця війна не спровокована Україною, і це дає право Україні на справедливий самозахист, а самозахист потребує відповідних засобів» [Там само].

Випрацювання тверезого морального судження, виголошення правдивих оцінок у перші тижні війни Україна чекала від таких очільників традиційних церков як Папи Франциска і Вселенського Патріарха Варфоломія. Проте вони хоча і закликали до миру, але росію країною-агресором не назвали. «Окрім того, – як пише дослідник Е. Бердник, – відкрито не дали жодної моральної оцінки діям предстоятеля РПЦ патріарха Кіріла, який, не криючись, багатьма способами підтримав війну Росії проти України» [10, С. 12.].

У багатьох українських політиків, громадських діячів, освітян викликало обурення політика Ватикану. Уроки Другої світової так і залишилися невивченими. Сценарій, придуманий Папою Франциском, спільного несення хреста росіянкую і українкою під час Хресної дороги в римському Колізеї як знак примирення, без сумніву, був образливий перш за все для християнського світу в Україні, де проживають 5 млн. католиків. Цей, як написав Е. Бердник, акт посвяти, де і нападник, і жертва ототожнюються «...означає повну відмову від розрізнення тих, що чинять добро та коять зло» (Там само, с. 13). Глава УГКЦ Блаженніший Святослав толерантно цю дію Понтифіка – намагання примирити Україну з Росією, назвав передчасною. Без вибачення яке може бути прощення? Прощення однієї сторони без покаяння іншої загрожує безкарністю зла, зрощенням більшого звіра.

Позицію Римської курії продемонстрував і Держсекретар Ватикану П'єтро Паролін, який 7 квітня у своїй заяві висловив побоювання щодо ескалації конфлікту у разі постачання Заходом зброї в Україну [8].

Відстоювати правду, як з'ясувалося, на Заході втратили здатність не тільки «традиційні церкви» і їх провідники, але також – і протестантські. Що стосується протестантського емігрантського світу, то напевно, гонитва за масштабністю Союзів чи Об'єднань, вірянами яких є багато росіян, стало основною причиною відступу від правди. Протяжна часова дозволеність «сірого» протестантизму к. ХХ – п. ХХІ ст. розмила відстоювання справедливості. Так, Ф. Грем, відомий і впливовий діяч євангельського протестантизму, у 2021 році гостро критикував Джозефа Байдена за те, що той назвав путіна вбивцею. А ще раніше, у 2015 році зустрічався із кремлівським диктатором, і словом не

згадавши про жертви російської агресії на Донбасі, стверджував, що Путін є президентом, якого поставив Бог, і що саме він, Путін, захищає християнські цінності, а тому кращий від президентів США.

Висновок. Цей короткий аналіз позицій і вчинків як окремих релігійних спільнот, так і релігійних лідерів до російсько-української війни та на її початковому етапі дає підставу стверджувати, що усунення Церкви через заполітизованість, відступ від правди, страх надати біблійно-моральну оцінку такому явищу, як путінізм є однією з вагомих чинників, що дозволило виникнути рашизму як новому прояву зла у XXI ст. зі старим «измом».

Література:

1. Арестович@Павел Щелин «Война за новую цивилизацию» URL: <https://www.youtube.com/watch?v=5GOC6W5n9ys&list=RDCMUCjWy2g76QZf7QLEwx4cB46g> (дата звернення: 02.06.2022).
2. Виступ С. Ряховського 29 березня URL: <https://www.facebook.com/watch/?v=679057699876699&ref=sharing> (дата звернення: 05.04.2022).
3. Голоси з Руїн. Звернення представників українських євангельських богословських закладів освіти з приводу війни Російської Федерації проти України. URL: <https://bit.ly/ukrevangeleduappeal-ukr> (дата звернення: 19.08.2022).
4. Матеріали твітер-сторінки Дмитра Кулеби 10 квітня URL: <https://twitter.com/DmytroKuleba/status/1513080148672880643> (дата звернення: 10.04.2022).
5. Матеріали фейсбук-сторінки Романа Соловія 13 квітня URL: <https://www.facebook.com/roman.soloviy/posts/10159918546204483> (дата звернення: 13.04.2022).
6. Матеріали фейсбук-сторінки Сергія Чаплигіна 14 квітня URL: <https://www.facebook.com/S.M.Chaplygin/posts/4867427189973299> (дата звернення: 14.04.2022)
7. Обращение от XXXVI Съезда Российского Союза Евангельских христиан-баптистов URL: https://baptist.org.ru/news/main/view/article/1655165?fbclid=IwAR2eHn_tTxgyr1MNKwzoM0snQrKUEEQAZzI2T8hhb01BzJtiaDSC001xI4s (дата звернення: 28.05.2022).
8. Рим та Україна. Розважання Томаса Марка Немета над Страсним тижнем URL: <http://www.patriyarkhat.org.ua/rym-ta-ukrajina-rozvazhannya-tomasa-marka-nemeta-nad-strasnym-tyzhnem/> (дата звернення: 19.08.2022).